

MEMO

Aan : MT Sociaal Domein
Van : J. Okma
Datum : 10 maart 2020
Onderwerp : **(Financiële) effecten abonnementstarief na eerste jaar**

Inleiding

In september 2019 ontving u een memo over de (financiële) effecten van het abonnementstarief eigen bijdrage Wmo, die zichtbaar waren na het eerste halfjaar van 2019. In deze memo leest u het vervolg hierop. Aanvullende informatie over welke voorzieningen Wmo onder het abonnementstarief vallen leest u in bijlage 1.

Doel van de memo

De memo geeft inzicht in de gevolgen van het tweede halfjaar 2019 en geeft een beeld over het gehele jaar. Deze memo dient ter informatie.

Wat is het effect van het abonnementstarief op de aanzuigende werking?

Een aanzuigende werking betekent dat door de wetwijziging steeds meer inwoners een beroep doen op voorzieningen uit de Wmo. Uit de cijfers bleek voor bepaalde voorzieningen een forse toename van de instroom (toekenningen) in het eerste halfjaar van 2019 te zijn opgetreden ten opzichte van het eerste halfjaar van 2018. Deze (forse) toename heeft zich voor dezelfde voorzieningen in het tweede halfjaar van 2019 ten opzichte van het tweede halfjaar van 2018 in meerdere of mindere mate doorgezet (tabel 1 bijlage 2). Tabel 1 geeft ook een beeld over het gehele jaar 2019 ten opzichte van 2018.

Hieronder leest u voor welke voorziening wel of niet een aanzuigende werking is opgetreden.

Voor **huishoudelijke ondersteuning** is er sprake van een aanzuigende werking. De instroom van HO stijgt in het tweede halfjaar van 2019 (127%) ten opzichte van het tweede halfjaar van 2018 weliswaar maar de toename is minder sterk dan in het eerste halfjaar van 2019 (185%) ten opzichte van het eerste halfjaar van 2018. De HO is in 2019 ten opzichte van 2018 met 55% gestegen.

Bij **eenmalige woonvoorzieningen** is er sprake van een forse aanzuigende werking. De stijging van de instroom van WV eenmalig heeft zich in het tweede halfjaar van 2019 (346%) ten opzichte van het tweede halfjaar van 2018 nog sterker doorgezet dan in vergelijking met het eerste halfjaar van 2019 (268%) ten opzichte van het eerste halfjaar van 2018. Er is ruim drie keer zoveel instroom in 2019 ten opzichte van 2018.

Voor **vervoersvoorzieningen (leasehulpmiddelen)** is er sprake van een beperkte aanzuigende werking. Deze zit in de subcategorie scootmobiel. De VV lease is in 2019 ten opzichte van 2018 met 145% gestegen.

Bij de **woonvoorzieningen (leasehulpmiddelen)** is geen aanzuigende werking opgetreden en vanuit de uitvoeringspraktijk blijkt de **ondersteuning, dagactiviteiten ed.** geen relatie te hebben met het abonnementstarief.

Om welke voorzieningen gaat het precies?

De huishoudelijke ondersteuning laat zowel voor schoonmaakondersteuning als voor ondersteuning regie/zorg een forse toename van de instroom zien in het jaar 2019 ten opzichte van het jaar 2018. Bij de eenmalige woonvoorzieningen zijn het de onroerende woonvoorzieningen (zoals aanbouw en/of verbouw van de woning, badkameraanpassing ed.), de douche-Fohninstallatie de schegplaten, de trapliftten, de verhuiskostenvergoedingen en de woonunits (ook wel mantelzorgwoningen genoemd)

die een forse toename van de instroom laten zien in het jaar 2019 ten opzichte van het jaar 2018. Bij de vervoersvoorzieningen (leasehulpmiddelen) laten de scootmobielen een forse toename van de instroom zien in het jaar 2019 ten opzichte van het jaar 2018.

Welke verklaringen geven de klantmanagers Wmo voor de toename van de instroom (toekenningen)?

De klantmanagers Wmo geven aan, dat de verklaringen zoals in de vorige memo golden nog steeds gelden. Het abonnementstarief 'zingt tot op heden nog steeds rond'. Inwoners communiceren hier in 2020 onderling over, ook gevoed door reclame spots op TV over het abonnementstarief. Inwoners die voorheen niet een aanvraag indienden vanwege de eigen bijdrage, vragen nu wel een voorziening aan. De verwachting is dan ook dat de aanzuigende werking het eerste halfjaar van 2020 nog aanhoudt.

De verklaringen zijn:

- *Algemeen:*
  - vergrijzing;
  - langer thuis blijven wonen;
  - het abonnementstarief 'zingt nog steeds rond'.
- *Specifiek voor huishoudelijke ondersteuning:*
  - er zijn inwoners met een particuliere hulp die voorheen de bijdrage te duur vonden en die nu weten van het abonnementstarief en daarom weer opnieuw huishoudelijke ondersteuning aanvragen.
- *Specifiek voor scootmobielen:*
  - cliënten die vanwege de eigen bijdrage de scootmobiel hebben ingeleverd vragen deze nu weer opnieuw aan.

Ook onze hulpmiddelenleveranciers, het Hulpmiddelencentrum en de trapliftleverancier bevestigen het beeld van een toename van de instroom (toekenningen). Doordat landelijk een forse toename is van de vraag naar hulpmiddelen van met name scootmobielen en trapliften loopt de levering meer dan voorheen vertraging op.

Wat is het effect van het abonnementstarief op de groei ten opzichte van een jaar geleden?

Naast instroom van voorzieningen is er ook uitstroom. De ontwikkeling van het totaal aantal indicaties in 2018 en 2019 geeft inzicht in de groei ten opzichte van een jaar geleden en de gevolgen van het abonnementstarief (tabel 2 bijlage 2). Hieronder leest u wat het effect van het abonnementstarief is op de groei in 2019 ten opzichte van 2018.

Voor **huishoudelijke ondersteuning** is er naast 10% autonome groei sprake van zo'n 10% extra groei (ZIN en pgb). De groei in 2019 ten opzichte van 2018 is 19%.

Bij **eenmalige woonvoorzieningen** is er naast 10% autonome groei sprake van een explosieve extra groei van zo'n 25%. De groei in 2019 ten opzichte van 2018 is 37%.

Voor **vervoersvoorzieningen (leasehulpmiddelen)** is er geen additionele groei, wel autonome groei. De groei in 2019 ten opzichte van 2018 is 6%. Aandachtspunt hierbij is de ontwikkeling van de scootmobiel. Deze laat een afwijking zien. Daar is sprake van bijna 1,5 keer zoveel instroom van scootmobielen in 2019 ten opzichte van 2018.

Bij de **woonvoorzieningen (leasehulpmiddelen)** heeft het abonnementstarief geen gevolg voor de groei ten opzichte van een jaar geleden. Er is namelijk geen toename van de instroom. Er is wel een lagere uitstroom. De groei in 2019 ten opzichte van 2018 is 13%.

Hoe doen wij het in vergelijking met andere gemeenten?

Wij liggen met een extra groei van ca. 10 % voor huishoudelijke ondersteuning in lijn met het merendeel van de 150 gemeenten die deelnamen aan het onderzoek van het actualiteitenprogramma EenVandaag¹. Dit onderzoek toont aan dat de invoering van het abonnementstarief in de Wmo in 2019 zorgt voor een forse aanzuigende werking voor huishoudelijke hulp. Bij meer dan de helft van de gemeenten (55%) gaat het om een toename door het abonnementstarief tussen de 5 en 15 procent in 2019 ten opzichte van 2018. Bij de meeste andere gemeenten ligt dit nog hoger; tussen de 15 en 20 procent 15%, tussen de 20 en 25 procent 14% en meer dan 25 procent 10%. Verder zien gemeenten een toename van aanvragen voor woningaanpassingen en vervoersvoorzieningen.

---

¹ *Opiniepanel rapport: Onderzoek EenVandaag ism VNG: Gemeenten in problemen door toestroom aanvragen huishoudelijke hulp, 8 januari 2020*

Wat betekent het effect van het abonnementstarief voor ons budget in 2020?

Het huidige budget is gebaseerd op de verwachte uitgaven voor 2020 (tabel 2 bijlage 2). Hierin zijn de financiële effecten van het abonnementstarief tot en met het derde kwartaal in het jaar 2019 meegenomen. Ook is rekening gehouden met een beperkt aanhoudende aanzuigende werking begin 2020. In de jaarrekening 2019 worden de definitieve kosten over 2019 verwerkt. Dit kan afwijken van de gemaakte inschatting van het budget 2020. Eind april 2020 wordt een prognose voor geheel 2020 gedaan en dit wordt meegenomen in de voorjaarsrapportage en de perspectiefnota.

De Wmo is een zogenaamde open einde regeling. Dat betekent dat inwoners er altijd een beroep op kunnen doen. Ook als het hiervoor bestemde budget van de gemeente op is.

Wat betekent het abonnementstarief voor ons voor wat betreft inkomsten eigen bijdrage?

In 2019 is op basis van het "Rapport impactanalyse abonnementstarief" van het CAK rekening gehouden met een daling van de inkomsten uit de eigen bijdrage van ongeveer 44% ten opzichte van 2018. Dit is exclusief de eigen bijdrage Beschermd Wonen. Deze daling is meegenomen in de begroting 2019. In de begroting 2019 is rekening gehouden met € 331.545. We zien op basis van de meest recente cijfers € 307.000 voor geheel 2019. Dit is voor de gehele Wmo exclusief de eigen bijdrage voor immateriële vervoersvoorzieningen.

In de begroting 2020 is rekening gehouden met € 232.233. Hierbij is rekening gehouden met het abonnementstarief. Dit is conservatief ingeschat. Hier zit waarschijnlijk dus nog wat ruimte in.

De financiële compensatie van het Rijk is op dit moment bij lange na niet voldoende om de toename van de Wmo uitgaven en de verminderde inkomsten eigen bijdrage te compenseren. Het is afwachten of de financiële compensatie van het Rijk uiteindelijk voldoende zal zijn. Via een landelijke monitor worden de Wmo-uitgaven in beeld gebracht. In het najaar van 2020 gaat het Rijk bezien of de raming voor de extra middelen als gevolg van de effecten van het abonnementstarief eigen bijdragen Wmo 2015 adequaat is en of de afspraken over compensatie op basis van deze raming volstaan.

Vervolg

Het effect van het abonnementstarief monitoren we ook in 2020, zodat we uiteindelijk ons een beeld kunnen vormen over meerdere jaren. Informatie over het eerste halfjaar van 2020 delen we in het derde kwartaal van 2020.

Bijlagen:

1. Aanvullende informatie
2. Overzicht instroom en totaal aantal indicaties

Bijlage 1 Aanvullende informatie

Wat houdt de wetwijziging abonnementstarief Wmo 2015 per 2020 in?

Vanaf 1 januari 2020 geldt een uniform abonnementstarief van € 19,- per maand voor huishoudens (cliënt of de gehuwde cliënten tezamen) die gebruik maken van hulp en ondersteuning vanuit de Wmo (exclusief opvang en beschermd wonen). Dit is ongeacht het inkomen, vermogen en de hoeveelheid hulp en/of ondersteuning. Per 2020 vallen ook algemene voorzieningen waarbij de cliënt en de hulpverlener een duurzame hulpverleningsrelatie hebben onder het abonnementstarief. Het kabinet wil hiermee de stapeling van eigen betalingen van zorgkosten tegengaan.

Het abonnementstarief breekt met het principe 'bijdragen naar draagkracht'. Voor veel cliënten met midden- en hogere inkomens betekent het abonnementstarief een (forse) verlaging van de eigen bijdrage in de Wmo. Zij gaan een bijdrage betalen ter hoogte van het minimumbedrag van de inkomensafhankelijke bijdrage tot 2019. Voor de lage inkomens is het verschil klein, want zij betaalden al het minimumbedrag.

Een tussenvariant van het abonnementstarief startte al in 2019. Die is geregeld in het Uitvoeringsbesluit Wmo 2015. Er gold per 1 januari 2019 een uniform abonnementstarief van €17,50 euro per vier weken voor een huishouden dat gebruik maakt van maatwerkvoorzieningen Wmo. Opvang en beschermd wonen vallen niet onder het abonnementstarief. Hiervoor blijft de eigen bijdrage ongewijzigd.

Welke voorzieningen Wmo vallen onder het abonnementstarief?

De volgende maatwerkvoorzieningen vallen onder het abonnementstarief:

- *Huishoudelijke ondersteuning*. De huishoudelijke ondersteuning is onderverdeeld in schoonmaakondersteuning (SO) en ondersteuning bij regie/zorg over het huishouden.
- *Woon- en vervoersvoorzieningen*. Hier vallen verschillende voorzieningen onder, zoals scootmobielen, schegplaten en badkameraanpassingen.
- *Ondersteuning, dagactiviteiten, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging*.

De volgende maatwerkvoorzieningen vallen niet onder het abonnementstarief:

- *Rolstoelvoorzieningen*. Hiervoor werd voorheen ook geen eigen bijdrage Wmo gevraagd.
- *Regiotaxivervoer (CVV)*. Voor regiotaxivervoer geldt wel een ritbijdrage.

Rolstoelvoorzieningen en regiotaxivervoer (CVV) worden dan ook niet meegenomen in deze memo.

Bijlage 2 Overzicht instroom en totaal aantal indicaties

Overzicht instroom

De totale instroom van de volgende voorzieningen staat weergegeven in tabel 1: huishoudelijke ondersteuning (HO), woonvoorzieningen lease hulpmiddelen (WV lease), woonvoorzieningen eenmalige verstrekkingen (WV eenmalig), vervoersvoorzieningen leasehulpmiddelen (VV lease) en ondersteuning, dagactiviteiten inclusief vervoer, kortdurend verblijf en persoonlijke verzorging (ondersteuning ed.). Tot slot volgt de conclusie of er voor een voorziening wel of niet een aanzuigende werking is opgetreden. Een aanzuigende werking betekent, dat de wetswijziging steeds meer inwoners trekken die een beroep doen op voorzieningen Wmo.

Tabel 1 Overzicht instroom (toekenningen) voorzieningen

Voorziening	Instroom (toekenningen)				Ontwikkeling		Groei tov 1jr geleden	Conclusie
	H1 18*	H2 18	H1 19	H2 19	H1 19 tov H1 18	H2 19 tov H2 18	2019 tov 2018	
HO	104	99	189	126	182% (85)	127% (27)	155% (112)	Aanzuigende werking: 2019: Ruim 1,5 x zoveel instroom als in 2018 Stijging met name in H1 van 2019
WV lease	17	15	16	15	94% (-1)	100%	97% (-1)	Geen aanzuigende werking
WV eenmalig	22	24	59	83	268% (37)	346% (59)	309% (96)	Forse aanzuigende werking: 2019: Ruim 3 x zoveel instroom (toekenningen) Stijging heeft zich in H2 van 2019 nog sterker doorgezet
VV lease	23	22	23	25	100%	114% (3)	107% (3)	Beperkte aanzuigende werking: Let op: scootmobiel instroom in 2019 wel 145% gestegen (van 22 naar 32)
Ondersteuning ed.	141	137	183	120	130% (42)	88% (-17)	109% (25)	Geen relatie met abonnementstarief

*H1 18: Eerste halfjaar 2018

Overzicht totaal aantal indicaties

Naast instroom van voorzieningen is er ook uitstroom. Daarom staat in onderstaande tabel 2 een overzicht van het totaal aantal indicaties voor HO, WV lease, WV eenmalig en VV lease weergegeven. Deze is voor 2018 en 2019 weergegeven op de peildatum 1 januari en 1 juli. Vervolgens wordt de ontwikkeling van het totaal aantal indicaties weergegeven. Daarna de groei ten opzichte van een jaar geleden. Tot slot volgt de conclusie betreffende wat de gevolgen zijn van het abonnementstarief en staat het huidige budget voor 2020 vermeld.

Tabel 2 Overzicht totaal aantal indicaties

	Totaal aantal indicaties					Ontwikkeling				Tov 1jr gele- den	Con- clusie	Financiën 2020
	1/1/ 18	1/7/ 18	1/1/ 19	1/7/ 19	1/1/ 20	1/1/ 18 - 30/6 /18	1/7/ 18- 31/12 /18	1/1/ 19-30/6 /19	1/7 /19- 31-12 /19			
Voor- zien- ing												
HO	671	693	713	819	849	103%	103%	115%	104%	119%	1*	2.924.000
WV lease	111	112	109	114	123	101%	97%	105%	108%	113%	2*	453.000
WV een- malig	221	216	226	259	310	98%	105%	115%	114%	137%	3*	
VV lease	254	260	267	273	282	102%	103%	102%	103%	106%	4*	201.000

*Ad 1 Naast 10% autonome groei is er zo'n 10% extra groei (ZIN en Pgb)

*Ad 2 Geen gevolg abonnementstarief: geen instroom, wel lagere uitstroom. Bij financiën 2020 zijn de WV lease (ad 2) en WV eenmalig (ad 3) samengevoegd.

*Ad 3 Naast 10% autonome groei is er een explosieve extra groei van zo'n 25%

*Ad 4 Geen additionele groei, wel autonome groei. Aandachtspunt: ontwikkeling van de scootmobiel laat een afwijking zien. Daar is sprake van bijna 1,5 keer zoveel instroom van scootmobielen in 2019 ten opzichte van 2018.